



„Ezt a kápolnát ... özv. Szilárdy Jánosné sz. Lotta Mária férjének örök emlékéül építtette 1870-ben Vásárhelyen”

...olvasható görögül, valamint magyarul a hódmezővásárhelyi ortodox temető kápolnájának bejárata felett elhelyezett emléktáblán. Az épületet az utóbbi években — miután a tetőszerkezet is kigyulladt, és a mennyezet egy része leszakadt — már nem tudták használni. Az évekig lakat alatt tartott kápolnát 2012-ben Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzatának anyagi támogatásával felújították. Az Arany temetőben, a katolikus és a görögkeleti sírkert találkozásánál ma már egy gondozott, fehérre meszelt falú épület látványa fogadja az ide érkezőket.

Az egyhajós kápolna eklektikus részletekkel képzett tömege klasszikus arányú, melyen nyeregvető ül. A délkelet felé tájolt félköríves apszis felett a tetőgerinc folytatólagos, a tömegváltást kis tetőátmenet alkotja. Az északnyugati oldalra helyezett bejárat felett kis torony emelkedik, amely a rekonstrukció alkalmával változtatásokon esett át. Formája az eredeti arányokhoz képest kissé nyújtottabb lett, és mivel kevés eredeti részlet volt megtalálható, ezért az építészek egyszerű tagozatokkal képezték ki.

„FÉRJÉNEK ÖRÖK EMLÉKÜL ÉPÍTTETTE 1870-BEN VÁSÁRHELYEN”

Az épülettömeg további részein látható tagoltsághoz képest e szerény formaképzés nem feltűnő, mert az egész épületet homogen fehér falfestés egységesíti. A torony alatti oromzat már részletgazdagabb, az épületen körbefutó dór hatású főpárkányt álló-konzolok szép ritmusa emeli ki.

A fény-árnyék hatás ezen a tagozaton érvényesül, a kápolna homlokzatait csak enyhe kiülésű lizénák tagolják. A főhomlokzat rézsús kapuzatát diadalív-motívummal keretezik a falsávok, melyek a további homlokzatokon ritmikus rendszert alkotnak. A lizénás tagolás azonos sorrendben jelenik meg a kápolna-belsőben is. Az épületbelső falsávjai középtengelyükben tagoltabbak, azonban elmarad felettük a párkányzat — így inkább csak díszítményként hatnak a síkmennyezettel fedett tér határoló falain. A kápolna oltárasztala a korabeli liturgikus gyakorlatnak megfelelően tengelyben, az apszis falához rendezve, lépcsőzetes kiemeléssel került kialakításra. Az egyszerű tömegképzésű, de részleteiben gazdagabb formálású kápolna a magyarországi ortodox temetőkápolnák sorában (Baja, Mohács, Székesfehérvár, Üröm) a donátori hagyományoknak megfelelő magas építészeti minőséget képvisel.

Az épület utólagos szigetelésének munkálatai, illetve a ravatal átépítése miatt szükségessé vált a Szilárdy-Lotta család hat tagjának végső nyughelyet adó családi kriptá 1893-ban elfalazott bejáratának kibontása is. Bár a dongaboltozatos kriptá belsejében kivitelezési munkálatokat nem végeztek, lehetőségünk nyílt a város és az ortodox közösség életében egykor meghatározó szerepet betöltő család fém koporsós temetkezéseinek megtekintésére. A hat díszes, művészi kialakítású koporsót eredetileg egy méter magas téglaszlopokra fektetett deszkákra helyezték, a kis helyiségben falfülkéket nem alakítottak ki. Idővel a 15 oszlopon nyugvó deszkák elkorhadtak, és a vas fonytúval ellátott réz, valamint bronz vere-

tekkel díszített, pácolt vaslemezből készült koporsók egymásnak dőltek, illetve a földre zuhantak. A hat koporsóból egy egyszerűbb kivitelű volt, melynek fedőlapjára fehér festékkel írták az elhunyt nevét és életkorát. Ez a felirat sajnos mára teljesen olvashatatlanra vált. A többi a korstilusnak megfelelően nővényi frízekkel, oroszlánfejekkel és angyalalakokkal ékesített kivitelű volt.

A kora újkorban a világi előkelők, az uralkodóházak tagjainak körében volt jellemző a fémkoporsós temetkezés, melyeket gyakran neveznek — elsősorban méretük miatt — szarkofágoknak. Ilyeneket láthatunk a bécsi Kaisergruft-ban, a Császári kriptában, a gannai Esterházy családi sírboltban, a kaplonyi Károlyi kriptában, de a budai királyi palota várkápolnája alatt meghúzódó nádori kriptában is hasonlókat találtak. A 19. században a vagyonosodó polgárcsaládok tagjai számára is elérhetővé váltak ezek a költséges díszkoporsók. Pontosabban ezek egyszerűbb, préselt lemezből készített, változatosan, a megrendelő igénye szerint díszített, már-már tömegtermelésben készült példányai. Az ortodox kápolna alatti díszkoporsók közül az egyiket meg tudtuk annak sorozatszámát, valamint a készítő védjegyét is figyelni.

A családi sírboltba 1893-ig hat embert temettek, nevüket a kápolna szentélyének falára elhelyezett mészkő emléktábla őrzi.

Lotta Mária (1847-1867)
Szilárdy János (1793-1870)
Antonovics Tivadar (1824-1875)
Szilárdy Lotta Mária (1803-1881)
Lotta János (1803-1885)
Lotta Jankovics Erzsébet (1821-1893)

Annak ellenére, hogy a koporsók megtartása láthatóan nagyon rossz volt, és az azokat tartó deszkák is az enyészeté lettek, a temetkezések exhumálását semmilyen más körülmény nem indokolta.

Csányi Viktor – Vukoszávlyev Zorán



Vásárhelyi LÁTÓHATÁR • www.vasarhelyilatohatar.hu

IV. évf. 15. szám 2013/3. • **Kiadja:** HDK Hód-Biotech Kft. Felelős kiadó: Fuchsz Máté ügyvezető. **Szerkesztőség:** Vásárhelyi Látóhatár Szerkesztősége 6800 Hódmezővásárhely, Rudnay Gyula u. 49. fsz. 2. **E-mail:** benakk@gmail.com **Telefon:** + 36 20 280 2529 Főszerkesztő: Benák Katalin. E lapszámunk vendégszerkesztője: Eifert János fotóművész. A szerkesztőség tagjai: Bányai Béla, Borus Gábor, Gaál Györgyi, Simon Ferenc, Soós Csilla. Nyelvi lektorok: dr. Radicsné dr. Ruzsa Ilona és Takátsyné Farkas Irén • **Nyomda:** Norma Nyomda, Hódmezővásárhely, Rostás Pál nyomdavezető • **Megjelenik:** negyedévente **Kapható:** LÍRA KÖNYVESBOLT, PETŐFI UTCA - EMLÉKPONT, KÁLVIN ANTIKVÁRIUM ÉS KÖNYVESBOLT, MAGYAROK BOLTJA - Lázár utca, NÉMETH LÁSZLÓ VÁROSI KÖNYVTÁR, VÁSÁRHELYI LÁTÓHATÁR SZERKESZTŐSÉGE. • **Megrendelhető:** Vásárhelyi Látóhatár Szerkesztősége. 6800 Hódmezővásárhely, Rudnay Gyula u. 49. fsz. 2. **E-mail:** benakk@gmail.com **Telefon:** + 36/20/280 2529 **Átutalással:** Raiffeisen Bank Rt. 12067008-00149806-00100007. A 2012. évre 1.500,-Ft + postaköltség. • Minden jog fenntartva! ©Vásárhelyi Látóhatár. HU ISSN 2061-8182 Ny.t. 163/0239/2/2010. Első közlésű, elektronikus formátumú, nyelviellenőrzött kéziratot fogadunk, mely tartalmáért a szerző vállal felelősséget. Információink és az *Adatvédelmi nyilatkozatunk* megtekinthető a www.vasarhelyilatohatar.hu honlapunkon.